

Vastaus valtuustoaloitteeseen – Aloitteen teko-oikeus vanhus- ja vammaisneuvostolle, annettu aluevaltuuston kokouksessa 30.3.2026 § 17

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 17.08.2026 § 172
1694/00.02.01/2026

Valmistelija Osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen,
jussi.salminen(at)soite.fi

SDP:n aluevaltuustoryhmä esittää aloitteessa (Keski-Pohjanmaan aluevaltuusto 30.3.2026 § 17), että vanhus- ja vammaisneuvostolle myönnetään suora aloitteen teko-oikeus hyvinvointialueen päätöksenteossa ja kirjaa sen hallintosäätönsä. Useissa hyvinvointialueissa tämä on jo mahdollista.

Vanhus- ja vammaisneuvostot ovat lakisääteisiä vaikuttamistoimielimiä, joiden tehtävänä on edistää ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tuoda heidän näkökulmansa osaksi päätöksentekoa. Suora aloitteenteko-oikeus vahvistaisi osallisuutta ja demokratiaa hyvinvointialueella. Se myös tukisi ennaltaehkäisevää ja asiakaslähtöistä toimintaa ja toisi kokemusasiantuntijuutta päätöksenteossa”.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten vanhus- ja vammaisneuvostot ovat jo aikaisemmin esittäneet aloitteen teko-oikeutta aluevaltuustolle sekä vanhusneuvoston että vammaisneuvoston edustajan puhe- ja läsnäolo-oikeutta aluevaltuuston kokouksiin. Lakisääteisistä vaikuttamistoimielimistä ainoastaan Soiten nuorisovaltuustolla on ollut puhe- ja läsnäolo-oikeus aluevaltuuston kokouksessa.

Soiten nuorisovaltuustolle aloiteoikeus myönnettiin hallintosäätömuutoksena (30.3.2026 § 11). ”Nuorisovaltuusto voi kokouksessaan päättää kirjallisen aloitteen tekemisestä aluevaltuustolle hyvinvointialueen toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa, joilla on tai joilla nuorisovaltuusto arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta. Aloite annetaan kokouksessa aluevaltuuston puheenjohtajalle kirjallisesti tai sähköisesti. Sähköisessä kokouksessa aloite lähetetään sähköisesti kokouksen puheenjohtajan ilmoittamalla tavalla”.

Nuorisovaltuuston osalta edellä viitatu määräykset aloitteen jättämismenettelystä ovat olleet mahdollisia ottaen huomioon, että Nuvan edustajilla on puhe- ja läsnäolo-oikeus aluevaltuuston kokouksissa. Jos vanhus- ja vammaisneuvostolle haluttaisiin antaa vain aloiteoikeus, mutta ei läsnäolo- ja puheoikeutta, aloitteen jättämismenettely olisi määriteltävä muista aloiteoikeutetuista poikkeavalla tavalla. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista eikä yhdenmukaista, vaikka neuvostojen aseman vahvistaminen on sinänsä perusteltua.

Useilla hyvinvointialueilla on päädytty siihen, että suora-aloiteoikeus on annettu vain nuorisovaltuustolle. Tätä on yleisesti perusteltu sillä, että nuorilla ei ole äänioikeutta, eikä siten mahdollisuutta vaikuttaa edustuksellisen demokratian kautta.

Edellä esitetyin perustein ei ole tarkoituksenmukaista antaa aloiteoikeutta vanhus- ja vammaisneuvostolle.

Liitteenä:

- Valtuustoaloite (ilman allekirjoituksia, verkkojulkinen)
- Valtuustoaloite (omakätiset allekirjoitukset sisältävä versio, ei verkkojulkinen)

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että se merkitsee valtuustoaloitteeseen laaditun vastauksen tiedoksi.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.